

Jaarverslag 2023

Inleiding

Twee onderzoeken werden afgerond: het onderzoek naar de lokale behandeling van schimmelnagels en het onderzoek naar waterwratjes bij kinderen. In het jaar 2023 gingen geen nieuwe projecten van start die door de Stichting Fonds Alledaagse Ziekten gefinancierd konden worden. Twee onderzoeken lopen nog: een naar de behandeling van ooglidrandontsteking en een project over klachten van vrouwen rondom hun menstruatie.

AFGERONDE ONDERZOEKSPROJECTEN IN 2023

Het project Schimmelnagels.

Titel: **“Hoe effectief is lokale behandeling bij onychomycose van de teennagels?”**.

Het doel van dit onderzoek was om het effect van lokale behandeling van schimmelinfecties van de teennagel(s) met miconazol-tinctuur of amorolfine-lak te onderzoeken en te vergelijken met een placebo-lak. Het onderzoek wordt rechtstreeks gefinancierd door de SFAZ. Het project is uitgebreid met laboratoriumonderzoek naar de schimmels in de nagels van de deelnemers (KOH-preparaten, PCR-testen en kweken) en een diagnostisch onderzoek, waarin de klinische diagnose van de huisarts vergeleken wordt met de microbiologische diagnose. Het project werd uitgevoerd door Roeland Watjer, AIOTO (arts in opleiding tot huisarts en onderzoeker) van de afdeling huisartsgeneeskunde van het LUMC in Leiden.

De conclusie van het vergelijkend onderzoek was helaas dat miconazol tinctuur en amorolfine het bij een schimmelnagel niet beter doen dan een placebo behandeling. Het wetenschappelijke artikel over dit onderzoek zit nog in de pijplijn.

In het onderzoek over de diagnostiek bleek dat als de Huisarts de diagnose schimmelinfectie stelde dit in 75 % van de gevallen bevestigd kon worden door microbiologisch onderzoek (kweek, PCR of KOH-preparaat). Ref: *Watjer RM, et al. The accuracy of clinical diagnosis of onychomycosis in Dutch general practice: a diagnostic accuracy study. BJGP Open 2023; 7 (3)*

Er wordt verder gewerkt aan een artikel over de beoordeling van de ernst van nagelafwijkingen, een artikel met een casus van een patiënt die een heftige huidreactie kreeg na het slikken van terbenafine (een middel dat ingenomen kan worden bij schimmelinfecties) en een artikel waarin beschreven wordt dat patiënten met diabetes een verhoogde kans hebben op het ontwikkelen van complicaties (ulcera) bij een schimmelnagel.

Het project Waterwratjes

Titel: **“Molluscum contagiosum in de huisartsenpraktijk”**.

Het is heel moeilijk gebleken om huisartsen en patiënten te vinden voor een onderzoek waarbij twee behandelingen voor waterwratjes (cryotherapie -bevrozen- en curettage -wegschrapen-) vergeleken worden. In overleg met het Fonds werd besloten om eerst een inventariserend onderzoek te doen om de wensen en verwachtingen van huisartsen en patiënten te peilen met betrekking tot waterwratjes. In december 2022 zijn de resultaten van dit vragenlijst onderzoek aan het bestuur van de SFAZ voorgelegd. Het blijkt dat patiënten wel graag willen dat de waterwratjes behandeld

worden, maar dat huisartsen huiverig zijn om invasieve behandelingen toe te passen, waar de richtlijn van het NHG een afwachtend beleid adviseert. De conclusie moet waarschijnlijk zijn dat een vergelijkend onderzoek een zeer moeizame exercitie zal worden en dat we ons er mee moeten verzoenen dat we voorlopig niet zullen weten of bevriezen of wegschrapen opties zijn bij waterwratjes en wat dan het meest effectief is. Het inventariserende onderzoek is in 2023 gepubliceerd in BMC Primary Care. Ref. *Watjer RM, et al. Molluscum contagiosum survey – common approach and attitude towards treatment and research in Dutch general practice. BMC Primary Care (2023) 24:264.*

LOPENDE PROJECTEN IN 2023

Titel: **“Menstruatieverhalen: wat ervaren vrouwen”**.

Vrouwen vinden het lastig om menstruatieklachten te bespreken met de huisarts. Daar rust nog een taboe op en huisartsen vragen niet snel naar de menstruatie van een patiënt. Hierdoor duurt het vaak lang voordat vrouwen de juiste hulp krijgen. In dit nieuwe project verzamelen de onderzoekers met interviews de persoonlijke ervaringen van vrouwen op wetenschappelijk verantwoorde wijze. Die ervaringen worden als ‘menstruatieverhalen’ gedeeld op de website pratenovergezondheid.nl en hebben als doel om zowel informatieve ondersteuning te bieden aan vrouwen met menstruatieproblemen, als zorgverleners inzicht te geven in de ervaringen van menstruerende vrouwen. Het is de bedoeling dat er een verwijzing naar de website komt op thuisarts.nl en huisartsen en andere hulpverleners zullen geattendeerd worden op de site om de communicatie in de spreekkamer over menstruatie te verbeteren. Het werven van deelnemers voor dit onderzoek bleek lastiger dan verwacht, mogelijk door het taboe dat rust op menstruatie en misschien ook omdat vrouwen ervoor terugschrikken om hun ervaringen te delen op een website. De onderzoekers hebben veel moeite gedaan om vrouwen te werven voor de interviews. Desondanks bleek verlenging nodig van de inclusie periode. De einddatum van het project is nu vastgesteld op oktober 2024. Opvallende zaken die de onderzoekers signaleerden na een beperkt aantal interviews waren:

- Vrouwen die kampen met veel klachten, zoeken allerlei manieren om om te gaan met hun hevige klachten. Ze passen hun agenda erop aan.
- Belang van een diagnose. Met name de vrouwen met endometriose beschreven dat de diagnose hen erkenning gaf. Het zorgde ervoor dat ze minder twijfelden aan de validiteit van hun eigen klachten.
- Lang rondlopen met klachten. Veel vrouwen zeiden “had ik het maar eerder gedaan”. Soms sloeg die zin op voor het eerst naar de huisarts stappen met klachten, soms sloeg het op een behandeling als een endometrium ablatie of baarmoederverwijdering.

Het onderzoek naar menstruatieverhalen wordt via het Fonds Alledaagse Ziekten gesubsidieerd door de Jan Schueler Stichting.

Een onderzoek naar de behandeling van blefaritis werd door het SFAZ-bestuur voorgelegd aan de Stichting Stoffels-Hornstra. De Stichting bleek bereid dit onderzoek te financieren:

Titel: **“Ooglidrandontsteking (blefaritis): wat gebeurt er in de praktijk?”**.

Een ontsteking van de ooglidranden kan hinderlijke klachten geven: droge, branderige ogen, zwelling en roodheid van de oogleden, jeuk, veel tranen en dichtgeplakte ogen 's ochtends. De behandeling van eerste keus is ooglidrandhygiëne: minstens twee keer per dag de oogleden goed schoonmaken. Dat kost tijd van de patiënt (per keer 10-15 minuten) en van de huisarts omdat die de methode moet goed uitleggen. Daarom wordt vaak meteen gekozen voor de tweede keus behandeling: het aanbrengen van een antibiotische oogzalf op de oogleden. Het grootste bezwaar daarvan is dat er resistentie ontstaat tegen het antibioticum. Er is overigens maar beperkt bewijs voor welke van de twee behandelingen het beste werkt. Onderzoekers gaan nu kijken wat er in de praktijk gebeurt: welke behandeling kiest de huisarts bij welke patiënt met ooglidrandontsteking en wat doet de patiënt vervolgens met de adviezen. Met name wordt onderzocht onder welke voorwaarden het haalbaar is om een behandeling zonder antibiotica in te zetten. Het onderzoek vindt plaats door middel van vragenlijsten die door zowel huisartsen als patiënten ingevuld worden. Het aantal

vragenlijsten bleef helaas fors achter bij de verwachtingen (in juli 2023 waren er 23 vragenlijsten ingevuld en 28 openstaand; dan hadden er op dat moment bij een al naar beneden bijgesteld totaal aantal vragenlijsten 75 moeten zijn. Er zijn acties ondernomen om toch nog enigszins in de buurt te komen van het beoogde aantal deelnemers (mails sturen, een presentatie voor huisartsen gehouden, bellen, inkorten van de vragenlijsten). De inclusie van nieuwe deelnemers stopt op 1 maart 2024. De drie maanden daarna zijn dan nodig voor analyse en rapportage.

BESTUURLIJKE ZAKEN

Het bestuur van de SFAZ

Het bestuur van de Stichting bestaat sinds het vertrek van voorzitter Joke (J.A.) Schulkes- van de Pol, arts, huisarts n.p. uit dr. Diederik (D.J.) van Oord, huisarts, voorzitter a.i. en penningmeester en dr. Janny (J.H.) Dekker, huisarts n.p. /onderzoeker, secretaris. Nu het bestuur in overleg is met het NHG over de toekomst van de SFAZ, wordt voorlopig niet naar nieuwe bestuursleden gezocht.

Relatie met het NHG

Voor het Nederlands Huisartsen Genootschap en de Universitaire Netwerken Huisartsgeneeskunde zijn alledaagse aandoeningen en onderzoek naar de wetenschappelijke onderbouwing van het handelen van de huisarts bij die alledaagse klachten, core business. Het bestuur van de Stichting Fonds Alledaagse Ziekten heeft in 2023 overleg gevoerd met het NHG over de rol die de SFAZ daarin kan spelen. De verwachting is dat daarover in 2024 duidelijkheid kan worden verkregen.

SAMENVATTEND

Twee door de SFAZ gefinancierde projecten zijn in 2023 afgesloten: schimmelnagels en waterwratjes. Twee projecten waar de SFAZ bij betrokken is, lopen door in 2024: onderzoek naar menstruatie-ervaringen en een project over ooglidrandontsteking in de huisartsenpraktijk. Het bestuur van de SFAZ hoopt in 2024 in overleg met het NHG duidelijkheid te kunnen geven over de rol van het Fonds bij het stimuleren van onderzoek naar Alledaagse Ziekten.

18 januari 2024